

לבני הזוג שלום רב

הנכם עומדים לפני רגע מאוד משמעותי בחייכם, הלא הוא טקס הנישואין. הנישואין אינם רק כריתת ברית ביניכם, אלא הם גם ראשית הדרך להקמת משפחה ודור המשך.

בבסיס התא המשפחתי על כל הכלול בו, מצויה הברית בה תבואו עם נישואיכם. ברית זו אינה מבטאת שותפות רגילה אליה נכנסו שני בעלי עניין, וברגע שלאחד מהם אין עניין בהמשך השותפות הוא מפרקה, אלא זוהי ברית עמוקה שחייבת לעמוד במבחנים שונים הניצבים בפניכם במהלך חייכם.

טובת כל בני המשפחה והסובבים אתכם מבקשת את יציבות התא המשפחתי. עצם ההתקשרות הזוגית והקמת דור המשך מחייבת לראות את המימד הנצחי שבברית זו, ולשאוף לקיימה ולשמרה ככל האפשר.

אולם יחד עם זאת התורה, כמו החברה בכללותה, מכירה במציאות בה לעתים מגיעים בני הזוג להחלטה לפרק את הזוגיות וממילא, את התא המשפחתי.

כבר חכמי המשנה והתלמוד ראו צורך לעגן את ברית הנישואין בהסכם כתוב. זאת כדי לסייע לאדם להתגבר על חולשותיו, שמה יטה לבו ביום מן הימים להתכחש למחויבויות הבסיסיות הנהוגות בישראל. לכך נתקנה הכתובה עליה חותם החתן במהלך החופה. בכתובה מתחייב החתן לכלה לחיות עמה כמקובל בישראל, הן בתחום ענייני הממון והן בתחום חי האישות. מעבר לכך, מתחייב החתן לדאוג לכלה במקרה והיא תישאר לבד (מחמת אלמנות או מחמת גירושין), לסכום כסף בסיסי שיסיפק לה למחייתה לתקופה הראשונה. זהו כסף הכתובה ותוספת הכתובה.

המעניין הוא שחכמים לא חששו לדרוש מהחתן לחתום על שטר זה בשעת החופה ואף לפרסמו ברבים, והם לא ראו בכך טעם לפגם - שבעת החופה כבר ידברו על אפשרות שהאישה תישאר לבד מחמת גירושין או מות הבעל. יתר על כן, הם אסרו על בני הזוג לחיות אפילו יום אחד בלא הכתובה. כל זאת כדי להגן על האישה שלא תיוותר אפילו יום אחד ללא הגנה מספקת.

כנראה שחכמים הבינו שדווקא שעה זו שהם כל כך אוהבים וכל כך מכבדים אחד את השני, היא השעה המתאימה לחתום על הכתובה ולהתחייב לכל אשר מפורש בה. אשר על כן, הם תקנו שבשעת החופה יערכו את הסכם הכתובה.

עלינו לקחת בחשבון שבכל דור משתנות המוסכמות החברתיות, ובענייני חברה וממון יש מקום לבדוק האם תקנות חכמים בעבר עונות על כל צרכי הדור או שמא יש מקום להוסיף הסכמות נוספות שלא תעמודנה בסתירה לתקנות חכמים, אלא תסתומנה פרוצט שנוצרו במהלך השנים. מבדיקת המצב כיום בבתי הדין נראה שהכתובה המקובלת מדורי דורות כמעט ואינה בשימוש ע"י בתי הדין במקרי משבר. לעומת זאת עולה היום צורך גדול ביצירת כלי שימנע סרבנות גט העלולה לאמלל את אחד מבני הזוג ואת יתר בני המשפחה.

בהצעה שלפניכם לא מדובר בשינוי או בעדכון ההלכה, אלא בהתמודדות עם צרכי השעה בהתאם להלכה המקובלת מדורי דורות.

מתוך ניסיון לקרוא את רצון הציבור, לאחר מפגש עם זוגות רבים קודם נישואיהם: דתיים וחילוניים, ולאחר שמיעת אנשי מקצוע שונים מהשורה הראשונה, מוצע בזה הסכם לכבוד הדין.

נקודת המוצא היא - לנסח התחייבויות המובנות לבני הזוג והעונות לצרכיהם.

ההתניות בהסכם לכבוד הדין עוסקות בהתחייבות הדינית של שני בני הזוג למזונות מוגדלים. הן נועדו לכך שבני הזוג יקבלו על עצמם דווקא כעת, לפני בואם בברית הנישואין, התחייבות הדינית שאם חס ושלום הם יעמדו בפני מצב משברי, הם לא ינסו לעכב את תהליך הפירוד מעבר לזמן סביר ומקובל. כל צד מקבל על עצמו שאם הוא יעכב את הפרידה הוא ישלם מזונות חודשיים מוגדלים לבן הזוג השני, כל עוד הם נשואים. ההנחה היא שהצורך לשלם סכומים אלו (\$1500 לחודש או מחצית השכר החודשי בכל חודש - הגבוה מבין שניהם), יזרז את המשתתף לפעולה.

זהו עיקרו של ההסכם, ונלווים אליו עוד סעיפים נוספים הבאים להסדיר התניה זו כדי שתהיה הוגנת ועמידה בפני קשיים הלכתיים וחוקיים.

להסכם לכבוד הדין מצורף נספח שניתן לצרפו להסכם. הנספח עוסק בהסכמות שבין בני הזוג בענייני ממון. למרות שיחסי הממון בין בני הזוג מעוגנים כיום בחוק האזרחי, ישנה בנספח התחייבות מפורשת של בני הזוג לנהוג על פי החוק הנ"ל, אלא אם כן יתנו ביניהם אחרת, במפורש ובכתב. הסכמה זו נחוצה, כיוון שבבתי הדין הרבניים לא תמיד מקבלים את דרך חלוקת הממון בין בני הזוג הנזכרת בחוק, אם בני הזוג לא התחייבו מראש ובמפורש לסכומים הנובעים מהחלת חוק זה. בנוסף לכך, ישנם כמה שינויים מהמפורט בחוק.

מכל מקום, בני זוג שמעוניינים להוסיף התניות ממנויות נוספות, כפי שיפורט להלן, יכולים להוסיף דף נוסף להסכם ובו ההתניות הממוניות שייראו להם. התניות אלו נועדו ליצור ביניהם הסכמה עקרונית כיצד להתייחס לכל הנכסים שהביא או שיביא, כל צד לבניין ביתכם, אם אכן יש או יהיו כאלה, וכיצד להתייחס לכל אשר תצליחו לרכוש במהלך חיי הנישואים שלכם. החוק מאפשר לבני הזוג להסכים ביניהם גם הסכמות אחרות השונות מלשון החוק, ובלבד שהן ייעשו בהסכמה ובאישור נטריון או רשם נישואין.

תאמרו - לשם מה אנו זקוקים להסכם זה, הלא אנחנו כה אוהבים? ועוד, האם אין בכך משום פתחון פה חס וחלילה? ובכלל, מה לנו בשעת החתונה לעסוק בהסכמים הדנים בדרכי פירוד?

התשובה - שעה זו של אהבה ואחדות, היא המתאימה ביותר לניסוח הסכמה זו. אמנם כעת הכל מלא תקווה וציפייה לבניין של אהבת עולם. אנו בטוחים בכך, שכך יהיה בעזרת ה', אך מאידך גיסא מכירה היהדות באפשרות של פירוק המשפחה. לדאבונו, אנו יודעים שהדבר קורה מדי פעם. על כן, טוב שניסוח הסכמות אלו נעשה דווקא בשעה זו ששורר בינינו אמון הדדי מרבי, כדי שישעינו לנו אם נזדקק לו בשעות קשות יותר. עלינו להכיר בכך שבשעת משבר אמון, חס ושלוש, קשה מאד להגיע להסכמה או להבנה גם על דברים פעוטים. שוב, ידוע ומוכן כמה קשה לבוא אליכם בשעה יפה ומרוממת זו עם הצעה כל כך חריפה. אך ניסיון החיים מלמד, שדווקא זוג היודע שיחסיו מוסדרים בהסכמים בעלי תוקף משפטי, חי את חייו בשקט ובביטחון. כפי שכל אדם הנכנס לרכב חוגר עצמו בחגורת בטיחות למרות שהוא מאמין ומקווה שהוא יסיים את נסיעתו בשלום, ואעפ"כ הוא חוגר את עצמו כדי שיחוש עצמו בטוח על כל מקרה שלא יבוא. החגורה אינה מונעת תאונות, אלא היא מעדנת את הפגיעה בשעת תאונה. כך גם ההסכמים - הם אינם מונעים פירוד בשעת משבר ח"ו, אך הם מקילים על בני הזוג להתנהל בשעה קשה כזו, שאנו מאחלים לעצמנו שלעולם לא נגיע אליה.

הידיעה שגם בעת משבר יש בינינו הסכמות עקרוניות שנקבעו בשעה של אמון ואהבה, מרגיעה ומצננת את המתח שעלול להיווצר במהלך חיי הנישואין.

על כן, ברוח תקנת חכמים אנו יכולים לומר, שהסכמים אלו משמשים כסגולה לאריכות החיים המשותפים בשלום ובשלוה. ההסכם בא לענות על חלק גדול מהבעיות הקיימות. אמנם, אם תרצו להוסיף או לשנות דבר מה בגוף ההסכם תוכלו לעשות זאת, כמפורט בהסכם עצמו.

אתם רשאים להסכים, נוסף על הכתוב בהסכם, ככל העולה על דעתכם. תוכלו להתייעץ עם עורכי דין, רבנים וכו', ביחד או לחוד. הדבר אמור בעיקר כלפי זוגות, שבהם לאחד הצדדים או לשניהם ישנם נכסים מרובים, ויש עניין לרשום את הנכסים הללו בדרך כלשהי כדי שאפשר יהיה לעקוב אחריהם גם לאחר שנים מרובות. לזוג כזה מומלץ מלבד ההסכם המוצע לחתום גם על הסכם ממון נפרד המסדיר את כל ענייני הכספים ביניהם. העיקר - שכל צד יגיע לנישואין בידיעה שאם חלילה תתפרק השותפות הוא יקבל את כל המגיע לו, בצורה הוגנת וברוח שוויונית והדדית.

לידיעתכם, בשוק ישנם הסכמים שונים, חלקם אינם מנוסחים בהדדיות מוחלטת כהסכם זה. כל זוג יבחר לו את ההסכם המתאים לו.

כדי לתת תוקף משפטי לכל סעיפי ההסכם יש לחתום עליו בפני נטריון או רושם הנישואין לפני החתונה. (רושם הנישואין מצוי בלשכת הרבנות בה אתם נרשמים לנישואין. הרב המסדר את החופה והקידושין אינו רושם הנישואין).

חתימה זו חשובה כדי שלא יוכל לטעון אחד הצדדים בעת משבר, שהוא חתם על ההסכם מבלי להבין מה כתוב בו, ומהי המשמעות של כל הנכלל בהסכם.

חתימה בפני נטריון עולה כסף בהתאם להוראות הרשמיות. אל הנוטריון צריך שיגיעו שני בני הזוג יחדיו. לכן, בני הזוג צריכים לתכנן את החתימה על ההסכם לפני שהם מפסיקים להתראות קודם לחתונה, כל זוג כמנהגו.

לידיעתכם, אין ביכולת המנסחים לקחת על עצמם אחריות הלכתית או משפטית על ניסוח ההסכם ותקיפותו. כדי לקבל את הייעוץ המתאים, יש לפנות לסמכות הלכתית ו/או משפטית (עורך דין).

יהי רצון שתזכו לבנות בית נאמן בישראל, בניין עדי עד.